

TAG UG/Uwch – HEN FANYLEB

0977/51

DYDD LLUN, 13 MAI 2019 – PRYNHAWN

MATHEMATEG – FP1
Mathemateg Bur Bellach

1 awr 30 munud

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfryn ateb 16 tudalen CBAC (pinc);
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. Differwch $\frac{1}{x^3}$ o egwyddorion sylfaenol. [6]

2. O wybod bod

$$z = (4 - i)^2 + \frac{7+i}{3-i} + 7,$$

(a) mynegwch z yn y ffurf $a + ib$, lle mae a, b yn real, [6]

(b) darganfyddwch fodwlws ac $\arg z$. [2]

3. O wybod bod

$$S_n = 5^2 + 11^2 + 17^2 + \dots + (6n-1)^2,$$

darganfyddwch fynegiad ar gyfer S_n gan roi eich ateb yn y ffurf $an^3 + bn^2 + cn$, lle mae a, b, c yn gyfanrifau positif. [6]

4. Mae'r trawsffurfiad T o'r plân gywerth â chylchdro gwrthglocwedd trwy 45° o amgylch y tarddbwynt, wedi'i ddilyn gan adlewyrchiad yn y llinell $y = x$, wedi'i ddilyn gan gylchdro clocwedd trwy 45° o amgylch y tarddbwynt.

(a) Darganfyddwch y matrices 2×2 sy'n cynrychioli T . [6]

(b) Nodwch T fel trawsffurfiad sengl. [1]

5. Ystyriwch yr hafaliad cwadratic $ax^2 + bx + c = 0$, lle mae a, b, c yn gysonion positif.

(a) O wybod bod un o wreiddiau'r hafaliad hwn yn ddwbl y gwreiddyn arall, dangoswch fod $b^2 = kac$, lle mae k yn gysonyn y mae ei werth i'w ddarganfod. [4]

(b) O wybod yn hytrach (*instead*) bod gwahaniaeth o 1 rhwng gwreiddiau'r hafaliad hwn, dangoswch fod

$$b^2 = 4ac + a^2. \quad [4]$$

(c) Ym mhob un o'r achosion sydd wedi'u hystyried yn rhannau (a) a (b), dangoswch na all y gwreiddiau fod yn gymhlyg. [2]

6. Mae'r matrices $\mathbf{A}$ wedi'i roi gan

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 1 \\ 1 & 2 & 1 \\ 1 & 3 & 0 \end{bmatrix}.$$

(a) Dangoswch fod $\mathbf{A}$ yn anhynod (*non-singular*). [3]

(b) Dangoswch fod

$$\mathbf{A}^3 = 2\mathbf{A}^2 + 5\mathbf{A} + 2\mathbf{I}. \quad [5]$$

(c) Trwy hyn darganfyddwch fynegiad cwadratig yn $\mathbf{A}$ ar gyfer $\mathbf{A}^4$. [4]

7. (a) Gan ddefnyddio differu logarithmig, dangoswch fod

$$\frac{d}{dx}(2^x) = 2^x \ln 2. \quad [2]$$

Mae'r ffwythiant f wedi'i ddiffinio ar gyfer $x > 0$ gan

$$f(x) = 2^x - 2x.$$

(b) Mae gan graff $y = f(x)$ un pwynt arhosol.

(i) Darganfyddwch ei gyfesuryn- x , gan roi eich ateb yn gywir i dri ffigur ystyrlon.

(ii) Darganfyddwch a yw'n bwynt minimwm (isafbwynt) neu'n bwynt macsimwm (uchafbwynt). [6]

(c) Enrhifwch

$$\int_1^2 f(x) dx,$$

gan roi eich ateb yn gywir i dri ffigur ystyrlon. [4]

8. Defnyddiwch anwythiad mathemategol i brofi bod $5^n - (-1)^n$ yn gallu cael ei rannu â 6 ar gyfer pob cyfanrif positif n . [6]

TROWCH Y DUDALEN

9. Mae'r rhifau cymhlyg z ac w wedi'u cynrychioli, yn ôl eu trefn, gan y pwyntiau $P(x, y)$ a $Q(u, v)$ mewn diagramau Argand ac mae

$$w = z^2 - z - i.$$

- (a) Dangoswch fod

$$u = x^2 - y^2 - x$$

a darganfyddwch fynegiad ar gyfer v yn nhermau x ac y . [4]

- (b) Mae'r pwynt P yn symud ar hyd y llinell $y = x - 1$. Darganfyddwch hafaliad locws Q . [4]

DIWEDD Y PAPUR